Koskela Katja

8.5.2023

Eduskunnalle tiedottaminen / EU:n kehitysministerikokous 4.5.2023 Brysselissä

Kokous

EU:n kehitysministerikokous 4.5.2023

Ulkoasiainneuvosto kehitysministerikokoonpanossa järjestettiin Brysselissä 4.5.2023. Kokouksen pääaiheina Venäjän hyökkäyssodan globaalit vaikutukset ja monenvälisten kehityspankkien uudistus.

Venäjän hyökkäyssodan globaalit vaikutukset: UNCTAD:in Rebeca Grynspanin mukaan on siirrytty nopeasti kehittyvästä kriisistä hitaaseen kriisiin, johon on vaikeampi vastata, koska hätätilannetta on vaikeampi tunnistaa. Edistystä on saavutettu, mutta edelleen ollaan hyvin hauraassa tilanteessa; 85 valtiota saa tukea SDG-rahastosta. Mustanmeren viljanvientialoitteen maksimaalinen hyödyntäminen vain viljan kuljetukseen lisäisi volyymia. Solidaarisuuskäytävät olisivat muiden tuotteiden käytössä, mikä olisi myös kustannustehokkaampaa. Jäsenvaltioilta tuli laaja tuki YK:n ja EU:n läheiselle yhteistyölle asiassa sekä Mustanmeren viljanvientialoitteen ja solidaarisuuskäytävien jatkamiselle. Venäjän näitä vaikeuttavat toimet tulee tuomita. EU:n toimista tulee viestiä strategisesti ja selkeästi kumppanimaille. Osa jäsenmaista katsoi, että solidaarisuuskäytävät ovat vain osittain täyttäneet vaatimukset, koska osa kuljetetuista tuotteista on päätynyt Keski-Eurooppaan. Maat painottivat elintarvikkeiden toimittamista näitä eniten tarvitseville kehitysmaille.

Monenvälisten kehityspankkien uudistus: Käytiin laaja keskustelu MDB-uudistukseen liittyvistä eri aspekteista. Komissaari Urpilainen alleviivasi, että MDB:den työohjelmissa ja visioissa tulee fokusoida köyhyyden poistamiseen ja vaurauden jakamiseen, mutta samalla ottaa huomioon globaalit haasteet. Maailmanpankin uudistettu työohjelma on positiivinen askel tähän suuntaan ja Urpilainen toivoi, että tämä hyväksytään vuosikokouksessa syksyllä. Komissaari Gentiloni nosti esille tiekartan laatimisen MDB-uudistukseen liittyen. Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa annettiin yleinen tuki KOM:n ja EUH:n esittelemille periaatteille liittyen MDB-uudistukseen tuoden esille omia kansallisia painotuksiaan. EU-kantojen koordinointia MDB-uudistuksesta pidettiin tärkeänä useissa puheenvuoroissa ottaen huomioon tulevat kokoukset, kuten Pariisin kesäkuun huippukokous, G20-johtajien huippukokous, SDG-huippukokous ja COP28-kokous. Yksi jäsenmaa ehdotti pienen ministeriryhmän (Group of Champions) perustamista, jolle annettaisiin tehtäväksi yhteydenpito matalan ja keskitulotason maihin kunnianhimoisen MDB-uudistuksen aikaansaamiseksi.

Ajankohtaisten asioiden alla käsiteltiin EU:n tukea Ukrainan jälleenrakennukselle ja Sudanin ja Afganistanin tilanteita.

Muiden asioiden alla kuultiin päivitys Global Gatewaysta EU-CELAC -huippukokouksen valmisteluihin liittyen. Esillä oli myös Afrikan sarven humanitaarinen tilanne ja tuleva avunantajakonferenssi New Yorkissa 24.5. Lisäksi käytiin keskustelua Post-

Cotonou –sopimuksesta, missä tuotiin esille kiitokset puheenjohtajalle tämän edistämisestä ja kritisoitiin yhden jäsenmaan tapaa viivyttää asiaa linkittämällä se muihin asioihin. Keskustelut tästä jatkuvat.

A-kohdat

A-kohdat hyväksyttiin.

KE Borrell piti tärkeänä päätelmien hyväksyntää korruptiosta kehityksen esteenä ja EPF:n teknisen tuen hyväksyntää Georgialle ja Moldovalle. Samalla Borrell piti erittäin valitettavana, että neuvoston päätelmiä liittyen globaaliin terveyteen, 2022 vuosiraporttiin koskien EU:n ulkosuhderahoitusvälineiden toimeenpanoa vuonna 2021 ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityisraporttiin globaalista ilmastonmuutosallianssista ei voitu hyväksyä sukupuolten tasa-arvoon liittyvien kirjauserimielisyyksien vuoksi ja toivoi päätelmien hyväksyntää lähimmässä neuvostossa.

Puheenjohtajamaa esitti tyytyväisyytensä siihen, että päätelmät korruptiosta kehityksen esteenä hyväksyttiin ja toivoi, että myös jäljellä olevat päätelmät voitaisiin hyväksyä hyvässä hengessä.

1. **Venäjän hyökkäyssodan globaalit vaikutukset**

KE Borrell kertoi, että tämän aiheen alla keskustelua käydään EU:n tukitoimista kumppanimaille, Mustanmeren viljanvientialoitteesta (BSGI) ja monenvälisestä rahoitusjärjestelmästä. EU:n tuki Ukrainalle vuonna 2022 on kasvanut, mutta ei muiden kumppanimaiden kustannuksella. EU tukee vahvasti BSGI:a, samoin solidaarisuuskäytäviä. Borrell kiitti UNCTAD:in Rebeca Grynspania ja hänen toimiaan YK:n Global Crisis Response Group:ssa, BSGI:ssa ja kansainvälisessä kehitysrahoitusarkkitehtuurissa.

Komissaari Urpilainen nosti esille kolme asiaa: 1) EU:n toimet ruokakriisiin vastaamiseksi Team Europe -lähestymistavan avulla; 2) tuen kumppanimaille energiaan liittyvissä kysymyksissä painottaen strategista kumppanuutta, ja; 3) velkakysymyksiin tarvittavien toimien tehostamisen ja eri keinot tähän liittyen. KOM edistää myös erityisnosto-oikeuksia ja on tukenut IMF:n ruokaturvaan liittyvää rahastoa 100 milj. eurolla, josta tukea suunnataan kaikkein haavoittuneimmille maille.

UNCTAD:in Rebeca Grynspan fokusoi puheessaan Venäjän hyökkäyssodan seurauksiin. On siirrytty nopeasti kehittyvästä kriisistä hitaaseen kriisiin, johon on vaikeampi vastata, koska hätätilannetta on vaikeampi tunnistaa. Haavoittuvuuksia mittaavien indikaattorien mukaan kriisi koski 94 maata kahden ulottuvuuden osalta (ruoka, energia, rahoitus) ja yhteensä 1,7 miljardia ihmistä. Näistä 500 milj. ihmistä oli jo köyhiä ja 250 milj. aliravittuja. Mustanmeren viljanvientialoitteen tavoitteena olikin hintojen (ruoka, lannoitteet) laskeminen ja laajemman kriisin estäminen. Hinnat laskivat, mutta ruokahinnat ovat silti 25 % korkeammat kuin koronapandemiaa edeltävällä kaudella ja lannoitteiden osalta 200 % korkeammat. Ollaan edelleen hyvin hauraassa tilanteessa. 54 maata on pahassa tai erittäin suuressa vaarassa tällä hetkellä. Afrikassa korkomenot ovat suuremmat kuin terveysmenot. Lisämenot koroista ovat enemmän kuin koulutukseen menevät rahat. Tämän yhtälön ratkaiseminen liittyy monenvälisen rahoitusjärjestelmän uudistamiseen. Pitkän ja lyhyen aikavälin ongelmien ratkaisua tulee katsoa yhdessä. SDG-tavoitteiden toteuttaminen tulee saada takaisin raiteilleen.

Seuranneessa keskustelussa **jäsenvaltiot** antoivat yleisesti tukensa Grynspanille ja tämän työlle. Puheenvuoroissa painotettiin YK:n roolia asiassa ja EU:n ja YK:n yhteistyötä, tukea Ukrainalle ja kestävien tulosten aikaan saamista ja ratkaisujen löytämistä. Mustanmeren viljanvientialoitteen ja solidaarisuuskäytävien jatkamista tuettiin. Venäjän toimien tuomitseminen näihin liittyen nostettiin esille, samoin kumppanimaiden luottamuksen palauttaminen ja tukeminen. Myös systeemitason muutosten aikaansaamista painotettiin sekä globaalin ruokakriisin taustatekijöihin vastaamista, energiasiirtymään panostamista, investointien lisäämistä kumppanimaissa

ja riskien vähentämistä, paikallisen tuotantokapasiteetin kehittämistä, resilienssin kasvattamista ja riippuvuussuhteen vähentämistä. Esille nostettiin myös monenvälisten kehityspankkien rooli ja eri välineet, mutta myös yksityissektorin mukaan saaminen kriiseihin vastaamiseksi ja Global Gatewayn hyödyntäminen. Lisäksi strategista viestintää EU:n toimista painotettiin.

Suomi esitti vahvan tukensa BSGI:n ja solidaarisuuskäytävien jatkamiselle. Suomi piti tärkeänä myös Venäjän disinformaatioon vastaamista ja yhtenäisiä kantoja tapaamisissa kolmansien maiden kanssa. Suomi korosti aktiivista yhteistyötä jäsenvaltioiden ja EU-delegaatioiden välillä maatasolla avun tehokkaan perille menon varmistamiseksi ja pyysi Grynspanin näkemystä YK:n maakoordinaattoreiden toimista koordinaation edistämiseksi ja resurssien tehokkaan käytön edistämiseksi.

Osa jäsenmaista katsoi, että solidaarisuuskäytävät ovat vain osittain täyttäneet vaatimukset, koska osa kuljetetuista tuotteista on päätynyt Keski-Eurooppaan. Maat painottivat elintarvikkeiden toimittamista näitä eniten tarvitseville kehitysmaille. Yhden jäsenmaan mukaan suurin osa viljasta jää jumiin sen alueelle. Tämä pitää saada kolmansiin valtioihin, jotta ruokaturva paranee. Venäjän ja Valko-Venäjän tuottamat lannoitteet ja näiden myynti kumppanimaille nostettiin myös esille. Yksi jäsenmaa nosti esille myös lannoitelahjoitukset, mitä kertoi jatkavansa. Solidaarisuuskäytävien osalta nostettiin esille myös kapasiteettiongelmien ratkaiseminen.

Grynspan nosti esille BSGI:n hyödyntämisen maksimaalisesti viljan kuljettamiseen volyymin lisäämiseksi. Solidaarisuuskäytävät olisivat muiden tuotteiden käytössä, mikä olisi kustannustehokkaampaa. 85 valtiota saa nyt SDG-rahaston varoja. Toimia koordinoidaan maatasolta lähtien. Yksityissektorin osalta tulisi löytää uusia toimintatapoja. Lannoitelahjoitukset ovat erittäin tervetulleita. Kestävät elintarvikejärjestelmät ja paikallisen kapasiteetin kehittäminen ovat pitkän ajan suunnitelmia, mutta samalla niihin tulee myös jo nyt panostaa, jotta hintoja saadaan alaspäin, maiden resilienssiä nostettua ja sosiaalisen suojelun järjestelmiä kehitettyä. Viljamarkkinoilla spekuloidaan, mikä lisää ongelmia. Tämä trendi on huolestuttava. Riskien vähentämiseen tarvitaan poliittista tahtoa ja EU:n tukea, jotta valtioiden likviditeettiä saadaan kasvatettua ja velkakriisi voidaan estää.

2. **Monenvälisten kehityspankkien uudistus**

Komissaari Gentiloni painotti monenvälisten kehityspankkien (MDB) kriittistä roolia nykyisessä globaalissa tilanteessa. MDB:den työohjelmien uudistus on välttämätön ilmastonmuutokseen puuttumiseksi, mutta samalla tulee jatkaa MDB:den perinteisiä tehtäviä eli köyhyyden poistamista ja vaurauden jakamista. MDB:den rahoituskapasiteettia tulee lisätä, mutta samalla pankkien luottoluokitus ja velkoja-asema tulee säilyttää. WBG:n ja IMF:n viimeisimmissä kevätkokouksissa Washingtonissa saavutettiin jo hyviä tuloksia. Yksityissektorin osuutta rahoituksesta on lisättävä ja tähän liittyen riskienvähentämiseen panostaa. EU:n EKKR+ voisi toimia hyvänä esimerkkinä tässä. MDB-uudistuksesta tulee laatia tiekartta. Yhteisestä EU-lähestymistavasta on hyvä sopia ennen tulevia kokouksia.

Komissaari Urpilainen alleviivasi, että MDB:den työohjelmissa ja visioissa tulee fokusoida köyhyyden poistamiseen ja vaurauden jakamiseen, mutta samalla ottaa huomioon globaalit haasteet. Maailmanpankin uudistettu työohjelma on positiivinen askel tähän suuntaan ja Urpilainen toivoi, että tämä hyväksytään vuosikokouksessa syksyllä. Köyhyyden poistamiseen liittyviä toimia tulee vahvistaa ja SDG:den saavuttamista edistää. Resurssit tulee ohjata edelleen vähiten kehittyneisiin maihin. Operaatiomalleihin tulisi sisältyä valmius pehmeäehtoiseen rahoitukseen keskitulotason maille. Työtä tulee tehdä yhdessä kaikkien relevanttien toimijoiden kanssa. EU:n Global Gateway tarjoaa tähän hyvän alustan, koska tämä kattaa yksityissektorin rahoituksen mobilisoinnin ja osallistumisen. Lisäksi MDB:den rahoitusmallin osalta tarvitaan konkreettisia ratkaisuja, joilla voidaan lisätä pankkien rahoituskapasiteettia. EU:ssa tarvitaan lisää koordinaatiota kehitys- ja valtiovarainministerien välillä. Komissaarit tekevät tätä jo käytännössä. EU:lla tulee olla yhteiset koordinoidut kannat Pariisin kesäkuun huippukokoukseen, G20-johtajien huippukokoukseen, SDG-huippukokoukseen ja COP28-kokoukseen.

Jäsenvaltiot antoivat yleisen tuen EUH:n ja komission esittelemille yleisille periaatteille MDB-uudistuksesta tuoden esille omia kansallisia painotuksiaan eri aspekteihin. Joidenkin jäsenmaiden puheenvuoroissa tuotiin esille

EU-kantojen koordinointi MDB-uudistuksesta. Useissa puheenvuoroissa painotettiin köyhyyden poistamista ja vaurauden jakamista edelleen prioriteetteina, mutta samalla joissakin ilmastonmuutoksen painottamista enemmän yleisissä periaatteissa. Lisäksi osassa puheenvuoroja painotettiin parempien pankkien luomista, mutta ei isompien pankkien. Rahoituskapasiteetin lisääminen otettiin esille joissakin puheenvuoroissa, mutta ei nähty edellytyksiä pääoman lisäämiselle ennen kuin on katsottu muut keinot, uudistusten laatu ja CAF-suositusten toimeenpano. Myös MDB:den AAA-luokituksen ja velkoja-aseman säilyttämistä painotettiin. Osassa puheenvuoroja painotettiin lisärahoituksen mobilisointia ja innovatiivisten rahoitusvälineiden hyödyntämistä ja kumppanimaiden kansallisten resurssien hyödyntämistä, ml. verotusta. Useat katsoivat, että rahoitus tulisi kohdistaa vähiten kehittyneiden maiden tukemiseen. Jotkut toivoivat keskitulotason maiden haasteiden huomiointia. Yksityisen sektorin rahoituksen mobilisointi ja Global Gateway –strategia nostettiin joissakin puheenvuoroissa esille. Myös sekä kehitykseen että rahoitukseen liittyvien näkemysten varmistamista pidettiin tärkeänä.

Suomi esitti tyytyväisyytensä alustavan konsensuksen syntymisestä Maailmanpankkiryhmän päivitetystä työohjelmasta. Myös johtokunnan työohjelman tulee olla kunnianhimoinen. Suomi kiinnitti huomiota IMF:n ja WBG:n kevätkokouksissa esille tulleeseen tarpeeseen uudelleen luoda kehittyvien ja kehittyneiden maiden ryhmittymien välistä luottamusta ja näki EU:lla tässä tärkeän roolin sillanrakentajana. Asiakkaan näkökulmasta uudistusten vaikuttavuus ja toimeenpanon parantaminen ovat myös tärkeäitä asioita. Suomi katsoi, että MDB-uudistus on ensimmäinen askel, minkä lisäksi tarvitaan integroitu järjestelmätason lähestymistapa globaalilla tasolla.

Yksi jäsenmaa ehdotti pienen ministeriryhmän (*a Group of Champions*) perustamista, jolle annettaisiin tehtäväksi yhteydenpito matalan ja keskitulotason maihin kunnianhimoisen MDB-uudistuksen aikaansaamiseksi. Osa jäsenmaista ilmaisi jo tukensa esitykselle. Katsottiin myös, että ehdotuksesta tulee vielä keskustella valtiovarainministerien kanssa.

Komissaari Urpilainen ja **KE Borrell** katsoivat, että yleisistä periaatteista vallitsee laaja yhteisymmärrys ja painottivat yhteisten viestien laatimista ennen tulevia kokouksia. Myös valtiovarainministerien kanssa on hyvä jatkaa keskusteluja asiasta.

Ajankohtaiset asiat

- **Tuki Ukrainalle**

Jäsenvaltioiden kommenteissa toistuivat tutut näkemykset vahvasta tuesta Ukrainalle ja myös yksityissektorin osallistamisesta jälleenrakennukseen ja tähän liittyvät kysymykset. Jälleenrakennustuki nähtiin osana Ukrainan EU-liittymisprosessia. Ukrainaa tulee kuunnella jälleenrakennukseen liittyvistä tarpeista. Painotettiin välittömiä jälleenrakennustoimia. Monenkeskistä yhteistyötä ja toimien koordinointia G7+ puitteissa tuettiin, samoin yhteisellä äänellä puhumista. Koordinaatioalustan inklusiivisuutta painotettiin. Kansainvälisten rahoituslaitosten mukaan saamista jälleenrakennukseen alleviivattiin. Myös hyökkääjän vastuuta kustannuksista painotettiin. Lontoon jälleenrakennuskonferenssi ja tulevat muut konferenssit noteerattiin positiivisesti tilaisuutena jatkaa keskusteluja asiasta.

Suomi toi esille vahvaa tukeaan Ukrainalle ja tämän eurooppalaiselle tielle ja uudistuksille. Suomi esitti tyytyväisyytensä G7:n päätökseen perustaa avunantajakoordinaatioalusta ja painotti jälleenrakennustoimien läpinäkyvyyttä, inklusiivisuutta ja tehokkuutta. Alustan osalta on hyvä pitää auki mahdollisuus lisätä osallistujia tähän. Yksityissektorin osallistumiseen liittyen tulee keskustella metodologioista koskien rahoituksen riskien vähentämistä, vakuutuksia ja julkisen ja yksityisen sektorin synergioita. Suomi mainitsi myös Helsingissä järjestetyn Pohjoismaiden välisen huippukokouksen Presidentti Niinistön johdolla.

Suomi mainitsi myös Helsingissä järjestetyn Pohjoismaiden välisen huippukokouksen Presidentti Niinistön johdolla.

Komissaari Urpilainen kertoi koordinaatioalustan kokoontumisesta huhtikuussa. Seuraavassa kokouksessa keskitytään investointeihin.

- **Afganistanin tilanne**

Muutama jäsenvaltio kiinnitti huomiota naisten ja tyttöjen aseman ja oikeuksien heikentymiseen Talibanin päätösten seurauksena, ml. kielto afgaaninaisille työskennellä YK:n virastoissa. **KE Borrellin** mukaan YK tekee päätöksen liittyen asiaan pian. Painotettiin EU:n periaatteellisen lähestymistavan jatkamista ja oikeuksien puolustamista.

- **Sudanin tilanne**

Keskusteltiin lyhyesti EU-kansalaisten evakuoinneista ja kapasiteettien jakamisesta tähän liittyen sekä tulitaukosopimuksen mahdollisuuksista ja humanitaarisen avun toimittamisesta.

Muut asiat

- **Afrikan sarven tilanne**

Yksi jäsenvaltio nosti esille Afrikan sarven erittäin vakavan humanitaarisen tilanteen ja tulevan avunantajakonferenssin New Yorkissa 24.5.2023.

- **Global Gateway ja EU-CELAC-huippukokous**

Komissaari Urpilainen kertoi, että työ jatkuu Global Gatewayn lippulaivahankkeissa ja toivoi jäsenmaiden osallistumista näihin. Uutta hankelistaa laaditaan parhaillaan. Urpilainen toivotti tervetulleeksi asiaan liittyvän Team Europe *non-paperin*. EU - CELAC-huippukokous järjestetään heinäkuussa 2023. Global Gateway -investointiohjelman esittely on osa tätä kokonaisuutta.

Yksi jäsenmaa painotti EU:n asemaa tällä maantieteellisellä alueella ja piti Global Gatewayta tärkeänä osana huippukokousta. Vihreää, digitaalista ja sosiaalista siirtymää tulee edistää. Toinen jäsenmaa painotti yksityissektorin mobilisointia mukaan Global Gateway hankkeisiin ja oli lisäksi valmistellut Team Europe –lähestymistavan edistämisestä *non-paperin*, johon usea jäsenmaa oli liittynyt.

- **Post-Cotonou –sopimuksen tilanne**

KE Borrell ja usea jäsenmaa painottivat Post-Cotonou -sopimuksessa etenemistä sekä esittivät huolen viivytysten vaikutuksista EU:n uskottavuudelle. Useat esittivät kiitokset puheenjohtajalle tämän toiminnasta. Yhden jäsenmaan tapaa linkata asian käsittely muihin asioihin kritisoitiin useissa puheenvuoroissa. Yksi jäsenmaa esitti perusteluja toimilleen ja viittasi EU:n epäkoherentteihin toimiin liittyen globaaliin elintarvikekriisiin ja toivoi ratkaisua asiaan, joka koskee viljanvientiä EU:sta apua tarvitseviin maihin. Keskustelut asiasta jatkuvat.

Suomen edustajat
Ministeri Ville Skinnari,
Pysyvä edustaja, suurlähettiläs Markku Keinänen, osastopäällikkö Titta Maja-Luoto, ministerin erityisavustaja Emmi Mäkelä, diplomaattiavustaja Mikko Autti, lähetystöneuvos Katja Koskela (EUE)

Asiakirjat
-

Liitteet -

Viite -